

Een boodschap van de FRDO voor de nieuwe federale regering

- **Op eigen initiatief**
 - **Dit advies werd voorbereid door de werkgroep strategieën**
 - **Goedgekeurd door de AV van de FRDO via schriftelijke procedure op 11 december 2018**
 - **De oorspronkelijke taal van dit advies is het Nederlands**
-

Een nieuw maatschappelijk contract voor een rechtvaardige en duurzame welvaart binnen planetaire grenzen

1. De FRDO roept de nieuwe regering op een nieuwe impuls te geven aan een ambitieus project van duurzame ontwikkeling dat in staat is coherente antwoorden te geven op de grote uitdagingen van de toekomst, op nationaal en internationaal niveau. De raad vraagt de regering om zich daarbij te laten leiden door een coöperatief federalisme¹ om zo voluit te kunnen kiezen voor een betere, elkaar versterkende, samenwerking tussen de beleidsniveaus. De FRDO is klaar om nog meer dan tot nu toe in een dergelijke interfederale logica te werken.
2. De raad vraagt een sterk engagement van de nieuwe federale regering bij het uitvoeren van het klimaatakkoord van Parijs, dat concreet moet vertaald worden in Europese en nationale cijfers voor 2030.

Speciale aandachtspunten

Klimaat en energie

3. De raad vestigt de aandacht op het feit dat het in zijn advies over de federale bijdrage aan het NEKP 2030² een reeks aanbevelingen heeft uitgewerkt en voorgesteld die zeer relevant blijven voor de volgende legislatuur.
4. Er is nood aan een systematische intra-Belgische coördinatie van het klimaatbeleid,³ waarbij de Nationale Klimaatcommissie opnieuw een sterke coördinerende rol zou moeten spelen. De raad verwacht meer politieke wil van de verschillende betrokken regeringen in dit land en hoopt dat de nieuwe federale regering in dat verband een dynamische rol zal spelen vanuit een visie op een coöperatief federalisme.
5. De raad vraagt van de nieuwe federale regering een robuust initiatief om de energetische renovatie van gebouwen voor de publieke dienst te versnellen. De raad formuleerde met het oog daarop een uitgebreide reeks voorstellen.⁴ Concreet is er onder meer nood aan een geloofwaardige financiële strategie. De raad vraagt dat de nieuwe regering ten minste € 150 miljoen per jaar investeert om de federale gebouwen voor publiek gebruik energetisch slim en efficiënt te maken.
6. De raad vraagt bijkomende inspanningen voor een verbetering van de luchtkwaliteit. In dat verband pleit de raad voor het afsluiten van een ‘pact voor de luchtkwaliteit’,⁵ dat volledig geïntegreerd zou moeten worden in het Energie-Klimaatpact en het Nationaal Energie KlimaatPlan (NEKP). Een nieuw interministerieel comité zou de uitvoering van dat pact moeten opvolgen.

¹ Zie (2017a05) Advies over het Belgische rapport voor de Voluntary National Review 2017, [10].

² Zie (2018a06) Advies betreffende de federale inbreng in het Nationaal Energie KlimaatPlan 2030

³ Zie (2016a03) Advies over de klimaatgovernance.

⁴ Zie (2017a04) Advies over de financiering van de energetische renovatie van gebouwen voor de publieke diensten.

⁵ Zie (2018a05) Advies betreffende de governance inzake luchtkwaliteit

7. De raad vraagt van de nieuwe federale regering een duidelijk politiek engagement voor een overtuigende uitvoering van het federale deel van het Nationaal Energie KlimaatPlan 2030. De raad werkte in dat verband een reeks voorstellen uit.⁶ De raad verwacht dat de nieuwe regering daarover bij het begin van legislatuur volledige duidelijkheid geeft en rekent erop dat alle stakeholders daarbij structureel zullen betrokken worden.

Mobiliteit

8. De raad vraagt dat de nieuwe federale regering het initiatief neemt om snel te komen tot een interfederale strategische visie inzake mobiliteit⁷ die verenigbaar is met duurzame ontwikkeling. Deze visie is noodzakelijk om de beleidslijnen van de verschillende beleidsniveaus op elkaar af te stemmen. Deze visie zou moeten worden opgebouwd in samenhang met een strategische visie over ruimtelijke ordening. Ze zou moeten worden ontwikkeld via overleg op verschillende beleidsniveaus (federaal, regionaal en lokaal) en tussen verschillende actoren (de vervoersmaatschappijen, het maatschappelijk middenveld – inclusief de sociale gesprekspartners – en de economische actoren). Ze zou moeten leiden tot het aannemen van een algemeen interfederaal mobiliteitsplan dat coherent is met de eventuele mobiliteitsplannen van alle beleidsniveaus.
9. De raad is voorstander van het bevorderen van een modal shift tussen de verschillende vervoersvormen die in de lijn ligt van de drie doelstellingen die een duurzaam mobiliteitsbeleid tegelijkertijd moet nastreven, zoals in een eerder advies bepaald.⁸ Het is belangrijk het aanbod en de dienstverlening van zowel het openbaar als van het privévervoer verbeteren, alsook de integratie ervan. Het treinvervoer moet trouwens een rol van structurerende verkeersas⁹ voor de mobiliteit spelen. Het is belangrijk de vervoersinfrastructuur en intermodale platformen te onderhouden, verbeteren en vervolledigen. De verschillende infrastructuren dienen intelligent en met elkaar communicerend te zijn. Het gebruik van de bestaande infrastructuur dient geoptimaliseerd te worden en de infrastructuur die nodig is voor zachte mobiliteit dient ontwikkeld te worden. Als gevolg daarvan zullen investeringen nodig zijn. Op Europees niveau beveelt de raad aan om te werken aan een continentaal beleid¹⁰ ten gunste van het treinvervoer, waarmee internationaal geïntegreerde diensten kunnen worden ingevoerd en de interoperabiliteit tussen spoorwegnetten kan worden bevorderd.

Financiering van de transitie, duurzame fiscaliteit en investeringen

10. De raad adviseert¹¹ om het systeem van de bedrijfswagens te herzien zoals dat wordt aanbevolen door de Europese Commissie,¹² door een ‘mobiliteitsbudget’ in te voeren zoals voorgesteld door de sociale gesprekspartners.¹³ Dit mobiliteitsbudget is een tussenstap naar duurzame mobiliteit en moet leiden tot een modal shift.
11. De raad vraagt om onder de verschillende instrumenten van de voertuigenbelastingen de potentiële rol te onderzoeken van een kilometerheffing naargelang van de congestie, de luchtvervuiling en de infrastructuurkosten met het oog op het behalen van de doelstellingen inzake duurzame mobiliteit. Deze rol moet worden onderzocht in het licht van een toekomstige daling van de inkomsten uit accijnzen die met name verband houdt met de toenemende elektrificatie van het voertuigenpark.¹⁴

⁶ Zie (2018a06) Advies betreffende de federale inbreng in het Nationaal Energie KlimaatPlan 2030

⁷ Zie (2018a06) Advies betreffende de federale inbreng in het Nationaal Energie Klimaatplan 2030, [36].

⁸ Zie (2018a06) Advies betreffende de federale inbreng in het Nationaal Energie Klimaat Plan 2030, [37]. De drie doelstellingen die een duurzaam mobiliteitsbeleid tegelijkertijd zou moeten nastreven zijn: (1) de burgers (met inbegrip van de werknemers) op een betaalbare, veilige en efficiënte manier toegang verschaffen tot goederen en diensten, de arbeidsplaatsen en het sociaal maatschappelijk leven; (2) de bedrijven in staat stellen om op een concurrentiële, veilige en efficiënte manier toegang te hebben tot hun grondstoffen en hun goederen en diensten op dezelfde manier te kunnen afleveren; (3) de impact van de mobiliteit op het leefmilieu en de volksgezondheid minimaliseren. In dit verband dient erop te worden toegezien dat de Europese doelstellingen inzake luchtkwaliteit en de uitstoot van CO₂ worden behaald.

⁹ Zie (2018a06) Advies betreffende de federale inbreng in het Nationaal Energie KlimaatPlan 2030, [38].

¹⁰ Zie (2018a06) Advies betreffende de federale inbreng in het Nationaal Energie KlimaatPlan 2030, [44].

¹¹ Zie (2018a06) Advies betreffende de federale inbreng in het Nationaal Energie KlimaatPlan 2030, [41].

¹² COM(2017) 501 final

¹³ Advies CRB 2017-0885 Mobiliteitsbudget

¹⁴ Zie (2018a06) Advies betreffende de federale inbreng in het Nationaal Energie KlimaatPlan 2030, [40].

12. De raad vraagt een herziening van de belastingen op energie om geleidelijk de milieudimensie en een koolstofprijs op de (fossiele) energiedragers te integreren zonder de lasten voor de ondernemingen te verzwaren.¹⁵ De raad verwijst als kader daarvoor naar de principes afgesproken in een eerder advies over het Nationaal Energie Klimaat Plan 2030,¹⁶ met name:
- a. In het kader van een transitie naar een koolstofarme maatschappij is de raad van oordeel dat het voornaamste en fundamentele doel van een beleid inzake energietransitie erin moet bestaan dat die tot een duurzame samenleving leidt die het volgende garandeert¹⁷:
 - i. het in acht nemen van de grenzen van het leefmilieu en de wil om de klimaatveranderingen te bestrijden, volgens het principe van de gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid;
 - ii. de energiebevoorradingzekerheid, zowel voor de consumenten als voor het hele land;
 - iii. een performante economie die het concurrentievermogen van onze ondernemingen verzekert;
 - iv. sociale rechtvaardigheid en een rechtvaardige transitie, die zich houdt aan de vijf pijlers ervan: sociale dialoog, jobcreatie (investeringen, R&D, innovatie), vorming en competenties, respect voor mensen- en arbeidsrechten en een georganiseerde en krachtige sociale bescherming.
 - b. Een transitiebenadering kan helpen om de transformatie van ons energiesysteem te sturen en te versnellen, dit dankzij een benadering die zich concentreert op de wisselwerking tussen de technologie, de maatschappij en het beleid en die uitgaat van de noodzaak om op een geïntegreerde manier te werken en te denken.
 - c. Een transitiebeleid naar een koolstofarme maatschappij vereist een mondiale aanpak, die onder andere leidt naar een “level playing field” voor de bedrijven, evenals een brede en strategische aanpak door alle beleidsniveaus in België, die tegelijk proactieve initiatieven aanmoedigt. Die aanpak moet alle uitdagingen van duurzame ontwikkeling integreren, de stakeholders hierbij betrekken om een ruim maatschappelijk draagvlak te verzekeren en coherent zijn met het ontwikkelingsbeleid.
 - d. De energietransitie zal aanzienlijke investeringen vergen die verdeeld moeten worden. De inspanningen moeten betaalbaar zijn voor alle huishoudens, vooral voor de kwetsbare groepen, voor de KMO's en voor de ondernemingen.

De nieuwe regering zou zich moeten laten inspireren door de werkzaamheden op initiatief van de federale klimaatadministratie over koolstofarifiering¹⁸ en verder werken op dit traject.

13. In de internationale onderhandelingen¹⁹ vindt de raad het belangrijk om te ijveren voor de invoering van een koolstofprijs in de scheepvaart- en luchtvaartsector en voor het opleggen of versterken van emissienormen voor die sectoren. De btw en de belastingen op de tickets zouden moeten worden opgenomen in deze denkoefening. De raad zou het verwelkomen als deze denkoefening kan leiden tot een visie om voor kortere afstanden binnen Europa de duurzame modi relatief aantrekkelijker te maken dan het vliegverkeer.
14. De raad vraagt van de nieuwe federale regering – in het kader van het strategisch investeringsbeleid – een helder actieplan in EU-verband dat onder andere kan zorgen voor de activering van de financiële stromen en de heroriëntatie ervan naar de financiering van de transitie naar een koolstofneutrale economie. De raad formuleerde in dat verband een reeks voorstellen.²⁰

¹⁵ Zie (2018a06) Advies betreffende de federale inbreng in het Nationaal Energie KlimaatPlan 2030, [12].

¹⁶ Zie (2018a06) Advies betreffende de federale inbreng in het Nationaal Energie KlimaatPlan 2030, [6]-[9].

¹⁷ Advies 2014a04 van 27/5/2014 over de concretisering van de transitie van België naar een koolstofarme maatschappij in 2050, paragrafen [3] tot [5].

¹⁸ Zie: <https://www.klimaat.be/nl-be/klimaatbeleid/belgisch-klimaatbeleid/nationaal-beleid/debat-koolstofarifiering/>

¹⁹ Zie (2018a06) Advies betreffende de federale inbreng in het Nationaal Energie KlimaatPlan 2030, [45].

²⁰ Zie (2018a07) Advies over het nationaal pact voor strategische investeringen en de financiering van de transitie naar een koolstofvrije economie.

15. Het samenwerkingsakkoord van 13 december 2013,²¹ dat de regel inzake het begrotingsevenwicht tot uitvoering brengt in ons land, laat het Overlegcomité toe de door het VSCG²² vereiste begrotingsinspanningen gedifferentieerd te verdelen tussen de federale staat, de gewesten, de gemeenschappen en de lokale overheden. De raad meent dat deze optie zou moeten worden gebruikt om de overheidsinvesteringen in het kader van de bestaande Europese verdragen te verhogen.

Armoedebestrijding

16. In het kader van de strategie EU2020 heeft België zichzelf als doel opgelegd om het aantal mensen dat een risico heeft op armoede of sociale uitsluiting te verminderen. België moet zich verder inspannen om deze doelstelling te behalen.

Biodiversiteit

17. De raad vraagt dat België de strijd versterkt tegen de illegale handel in bedreigde dier- en plantensoorten door het opstellen en implementeren van een nationaal gecoördineerd actieplan in lijn met het Europees actieplan.

Governance, SDGs en internationale samenwerking

18. De raad vraagt dat de nieuwe regering ervoor zorgt dat het wettelijk kader voor het beleid duurzame ontwikkeling goed functioneert met het oog op de huidige uitdagingen. Doel moet zijn om dat kader – samen met gelijkaardige inspanningen op regionaal niveau – in lijn te brengen met de nieuwe internationale beleidscontext van de SDGs²³ en dat op de manier die het meest efficiënt is en snel tot resultaten kan leiden. Dit alles betekent dat de federale strategie²⁴ duurzame ontwikkeling wordt aangepast en versterkt in functie van dat nieuwe SDG-kader en dat er een geloofwaardige nationale strategie²⁵ komt, zoals de raad in eerdere adviezen in detail heeft uitgewerkt. Dat alles houdt onder meer ook in: omschrijven hoe het parlement permanent zal betrokken worden, aangegeven hoe de stakeholders structureel zullen betrokken worden en wat daarbij de rol zal zijn van de FRDO en helder aangeven hoe de opvolging zal gebeuren van de manier waarop de SDGs worden uitgevoerd.
19. Volgens de raad²⁶ zou beleidscoherentie een doorslaggevend criterium moeten zijn bij de monitoring van de nationale strategie duurzame ontwikkeling en in de rapporten over die strategie. Die evaluatie zou een belangrijke taak moeten zijn voor de stakeholders en de parlementen. Dat zou moeten gebeuren via tussentijdse consultaties over de voortgang van de nationale strategie. De raad vraagt dat er – met het oog op beleidscoherentie – een globaal instrument komt dat transparant en grondig een ex ante evaluatie kan maken van de impact van beleidsbeslissingen op verschillende dimensies van duurzame ontwikkeling (de sociale, milieu- en economische), met daarbij de implementatie van de SDGs.
20. De raad blijft de nieuwe federale regering wijzen op de uitvoering van de bestaande internationale engagementen inzake ontwikkelingshulp, met inbegrip van de 0,7%-norm.²⁷

²¹ Zie (2018a07) Advies over het nationaal pact voor strategische investeringen en de financiering van de transitie naar een koolstofvrije economie, [10].

²² VSCG = EU-Verdrag voor stabiliteit, coördinatie en governance.

²³ SDGs = Sustainable Development Goals, duurzame ontwikkelingsdoelen

²⁴ Zie (2015a05) Advies over implementatie van de SDGs, [13] – [16].

²⁵ Zie (2016a07) Advies over de kadertekst nationale strategie duurzame ontwikkeling.

²⁶ Zie (2017a05) Advies over het Belgische rapport voor de Voluntary National Review 2017, [8]

²⁷ Zie (2011a11) Advies over Rio+20, [15].

Bijlage 1 Stemgerechtigde leden van de algemene vergadering die deelnamen aan de stemming over dit advies

Ledengroep	Stem VOOR	Stem TEGEN	ONTHOUDING	TOTAAL
Voorzitter en ondervoorzitters				
Olivier Van der Maren	+			
Mathieu Verjans	+			
Mathias Bienstman	+			
François-Xavier de Donnée	+			
<i>Totaal op 4 met stemrecht</i>	4	0	0	4
NGO's voor milieubescherming				
Olivier Beys	+			
Gwendoline Viatour	+			
Laurien Spruyt	+			
<i>Totaal op 3 met stemrecht</i>	3	0	0	3
NGO's voor ontwikkelingssamenwerking				
Nicolas Van Nuffel	+			
Thierry Kesteloot	+			
Jan Van de Poel	+			
<i>Totaal op 3 met stemrecht</i>	3	0	0	3
Werknemersorganisaties				
Nilüfer Polat	+			
Thomas Vael	+			
François Sana	+			
Christophe Quintard	+			
Olivier Valentin	+			
<i>Totaal op 6 met stemrecht</i>	5	0	0	5
Werkgeversorganisaties				
Diane Schoonhoven	+			
Françoise Van Tiggelen	+			
Piet Vanden Abeele	+			
Vanessa Biebel	+			
Tom Van den Berghe	+			
Ann Nachtergaele	+			
<i>Totaal op 6 met stemrecht</i>	6	0	0	6
Jeugdorganisaties				
Nele Van Hoyweghen	+			
Charline Cauwe	+			
<i>Totaal op 2 met stemrecht</i>	2	0	0	2
TOTAAL van de stemmen op 24 met stemrecht	23	0	0	23

Bijlage 2

Vergaderingen voor de voorbereiding van dit advies

Vorbereidende werkgroepvergaderingen vonden plaats op 20 september en 9 en 22 oktober 2018.

Bijlage 3

Deelnemers aan de voorbereiding van dit advies

Voorzitter

- Brent BLEYS (UGent)

Stemgerechtigde leden FRDO en hun vertegenwoordigers

- Vanessa BIEBEL (VBO-FEB)
- Mathias BIENSTMAN (Bond Beter Leefmilieu)
- Antoinette BROUYAUX (Associations 21)
- Mathilde DE BECKER (AB-REOC)
- Eloïse DE VILLEGAS (FEB-VBO)
- Johan DELEU (BRAFCO)
- Hendrik LEMAHIEU (Belgian Bioethanol Association)
- Sofie LUYTEN (WWF)
- Marc MAES (11.11.11)
- François SANA (CSC)
- Céline TELLIER (IEW)
- Rebecca THISSEN (CNCD – Opération 11.11.11)
- Christophe QUINTARD (FGTB)
- Olivier VAN DER MAEREN (FEB)
- Jean-Pierre VAN DIJK (BPF)
- Nele VAN HOYWEGHEN (Vlaamse Jeugdraad)
- Nicolas VAN NUFFEL (CNCD – Opération 11.11.11)

Waarnemende leden, wetenschappelijke raadgevers en uitgenodigde experts/ andere adviesraden raadgevers, uitgenodigde experts en andere raden

- Claire COLLIN (FOD VVVL)
- Maggi POPPE (Nederlandstalige Vrouwenraad)

Verontschuldigd

- Antoinette BROUYAUX (Associations 21)
- Wiske JULT (11.11.11)

Secretariaat FRDO

- Marc DEPOORTERE
- Jan MERTENS